

SXEDIO.34P

12.11.1956: Ο ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗΣ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΜΑΡΚΟ ΔΡΑΚΟ ΣΤΟ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΛΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΙ ΠΑΙΡΝΕΙ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΞΕΡΑΡΚΑΚΑΣ

Ο Ανδρέας Παυλίδης, υπεύθυνος- τροφοδότης των κρησφυγέτων της περιοχής Καλοπαναγιώτη- Γερακιών διοχέτευσε τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη (μετά την απόδραση του από τις κεντρικές φυλακές στις **31** Αυγούστου **1956** στη "Μάχη του Νοσοκομείου" και τη μεταφορά του στην περιοχή Καλοπαναγιώτη), στις αντάρτικες ομάδες όπου συνδέθηκε με ένα πολύ καλό του φίλο: Το Μάρκο Δράκο που δρούσε στην περιοχή μαζί με τους άνδρες του στο αντάρτικο.

Έτσι ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης έγινε και πάλι αντάρτης.

Στην περιοχή δρούσαν διάφορες ομάδες στις οποίες συμμετείχαν μεταξύ άλλων οι Κώστας Λοΐζου από το Μαραθόβουνο, Νίκος Ιωάννου Ψωμάς από τη Λεύκα, Νεόφυτος Σοφοκλέους από την Πέγεια, Τεύκρος Λοΐζου από το Καλό Χωριό Λεύκας και Σάββας Ταλιαδώρος, από τον Αγρό.

Ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης ηγήθηκε μιας άλλης αντάρτικης ομάδας που σχηματίστηκε από νέους καταζητούμενους που είχαν αρχίσει να μεταφέρονται στην περιοχή από τη Λευκωσία: Χρίστος Αποστόλου, Αντωνάκης Κυριάκου και Ανδρέας Καραϊσκος.

Τον Οκτώβρη του **1956** ο Ανδρέας Παυλίδης παρέλαβε μια Μπαζούκα όπλο που για πρώτη φορά έβλεπαν όλοι.

Την παρέδωσε στον Γιωρκάτζη ο οποίος την χρησιμοποίησε τις επόμενες μέρες σε μια μεγάλη κοινή επιχείρηση που διενήργησαν οι ομάδες του Μάρκου Δράκου και του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη στις **12** Νοεμβρίου **1956**.

Η επιχείρηση ήταν μια εντυπωσιακή ενέδρα που έστησαν στο δρόμο Καλοπαναγιώτη- Λεύκας στην

τοποθεσία Ξεραρκάκα.

Η τοποθεσία Βρισκόταν σε μια προστατευμένη στροφή του δρόμου και τους έδινε κάλυψη και προστασία από τους Αγγλους ενώ από την άλλη ήταν πολύ δύσκολο να φθάσουν κοντά τους γιατί οι θέσεις τους βρίσκονταν σε απόκρημνη πλαγιά.

Ακόμα ήσαν εξοπλισμένοι με Μπρεν, Στεν, Τόμσον και τη Μπαζούκα, ενώ είχαν στη διάθεση τους και χειροβομβίδες.

Οι αντάρτες έμειναν στις θέσεις τους τρεις μέρες και τρεις νύκτες περίπου περιμένοντας το στόχο τους.

Γύρω στις εννέα το πρωί της 12ης Νοεμβρίου έκαμαν την εμφάνιση τους από μακριά τρία αυτοκίνητα γεμάτα στρατιώτες που πήγαιναν από τον Πεδουλά στη Λεύκα. Σε λίγο θα περνούσαν από την ενέδρα που είχαν στήσει οι αντάρτες.

Περίμεναν να φθάσουν στην ακτίνα βολής των όπλων τους. Κι άρχισαν να βάλλουν εναντίον τους μ όλη τη δύναμη του πυρός που διέθεταν.

Το πρώτο από τα αυτοκίνητα δέχθηκε καταιγισμό πυρών. Ο Γιωρκάτζης που στεκόταν στην ίδια θέση με τον Αντωνάκη Κυριάκου σημάδεψε το αυτοκίνητο και πάτησε τη σκανδάλη. Ομως το βλήμα της Μπαζούκας κτύπησε στην άκρη της δόμης κι όχι στο στόχο του.

Η έκρηξη που προκάλεσε το βλήμα συνέβαλε, ωστόσο, κι αυτή, στον αιφνιδιασμό των Βρετανών.

Από τα πυρά που ρίφθηκαν εναντίον του αυτοκινήτου, ο οδηγός του τραυματίστηκε και στην προσπάθειά του ν' απούγει τα πυρά, έστριψε το τιμόνι από την αντίθετη κατεύθυνση κι αποφεύγοντας το γκρεμό σταμάτησε το αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμου.

Η μανούβρα που έκαμε, στάθηκε τυχερή γι' αυτόν γιατί ο δρόμος είχε μείνει ελεύθερος κι έτσι τα άλλα δυο αυτοκίνητα που ακολουθούσαν μπόρεσαν και πέρασαν από το σημείο της ενέδρας κι απέφυγαν τα πυρά των ανταρτών.

Έτσι εκτός του ότι οι Αγγλοι δεν παγιδεύθηκαν στα αυτοκίνητά τους μέσα στο δρόμο, πράγμα που θα

τους άφηνε για λίγα λεπτά εκτεθειμένους στα πυρά των ανταρτών, βρήκαν την ευκαιρία να πάρουν θέσεις μάχης κι άρχισαν ν απαντούν στα πυρά των ανδρών της ΕΟΚΑ.

Σύμφωνα με το σχέδιο της ενέδρας, σαν ο Γιωρκάτζης κι οι άνδρες της ομάδας του εξεκένωσαν τα όπλα τους, εγκατέλειψαν αμέσως τις θέσεις τους κι αποχώρησαν από τη σκηνή. Αυτές εξ άλλου ήταν κι οι ρητές οδηγίες που είχαν από το Διγενή, ο οποίος ήθελε οι αντάρτες να κτυπούν και να φεύγουν αμέσως κι όχι να μένουν στο σημείο που βρίσκονταν και να δίνουν μάχη.

Οι στρατιώτες που επέβαιναν στο τρίτο όχημα είχαν στη διάθεση τους όλμο. Τον έστησαν πρόχειρα, κι ανταπέδωσαν τα πυρά με βλήματα, ενώ προσπάθησαν να περικυκλώσουν τους αντάρτες.

Ήταν η πρώτη φορά που οι Άγγλοι χρησιμοποιούσαν όλμους εναντίον των ανταρτών, οι οποίοι στο μεταξύ αποσύρθηκαν στα κρησφύγετα τους.

Μόλις έφθασαν στο κρησφύγετο στην περιοχή "Τρουλλινός" ο Μάρκος Δράκος τους συγκέντρωσε όλους και τους έβαλε να προσευχηθούν. Ήταν πολύ θρήσκος ο Μάρκος Δράκος και πριν πάει σ οποιαδήποτε επιχείρηση έβαζε τους άνδρες του να προσευχηθούν για την επιτυχία της αποστολής. Το ίδιο έκαμνε και τώρα μετά που τέλειωσε και κατόρθωσαν όλοι, να επιστρέψουν σώοι.

Σύμφωνα με το Σάββα Ταλιαδώρο, η ομάδα του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη έμεινε στο λημέρι του "Τρουλλινού" για εννιά μόνο μέρες και στη συνέχεια αναχώρησαν για το κρησφύγετο τους στις Γερακιές.

Με την ενέδρα ασχολήθηκαν ιδιαίτερα οι Άγγλοι που έστειλαν ειδική ομάδα η οποία μελέτησε τον τρόπο που ετοιμάστηκε με κάθε λεπτομέρεια.

Τις λεπτομέρειες περιέλαβαν σ ένα επίσημο έγγραφο τους **COS/1027** στο οποίο φαίνονταν καθαρά οι δυνατότητες που είχε η οργάνωση να προκαλεί προβλήματα στο βρετανικό στρατό.

Στο επίσημο έγγραφο τους περιέγραφαν ως εξής

την ενέδρα των δυο ανταρτικών ομάδων (Χρονικό σελίδα **614**):

" Τρία οχήματα του ενός τόνου κινούνταν στις **12 11 1956** κατά μήκος της οδού Πεδουλά προς Λεύκα.

" Στο πρώτο όχημα επέβαινε αξιωματικός και έξι άνδρες, συμπεριλαμβανομένου του οδηγού. Στο δεύτερο και τρίτο όχημα επέβαιναν ανά πέντε άνδρες.

" Επί πλέον του συνήθους προσωπικού οπλισμού, τα δυο πρώτα οχήματα έφεραν από ένα **L.M.C.** το δε τελευταίο επί πλέον ένα όλμο δυο ιντζών.

" Οι τρομοκράτες είχαν θέσεις περίπου παράλληλα προς το δρόμο στη λοφοσειρά (απέναντι από το δρόμο) με κλίση προς τα κάτω από δεξιά προς τα αριστερά, (το δεξιά βρίσκεται σε δασική διαχωριστική πέτρα, περίπου **100** υάρδες. Δεξιά και αριστερά υπήρχε περίπου απόσταση **50** υαρδών κι οι θέσεις των τρομοκρατών περίπου **10** υάρδες μεταξύ τους κατά μέσο όρο. Ο δρόμος ήταν σε στροφή κι η καμπή ήταν ευθεία για **45-50** περίπου υάρδες στο σημείο αυτό.

" Στην πλευρά του δρόμου, που βρισκόταν πιο κοντά προς τις κύριες θέσεις της ενέδρας, η πλαγιά κατερχόταν μάλλον απότομα από το δρόμο και κατέληγε σε βραχώδη κρημνό και ποτάμι περίπου **30** ποδών βάθους.

" Η μακρυνή πλευρά αποτελείτο από απότομους βράχους στη βάση ύψους **10-20** ποδών και πιο κάτω απότομη ανοικτή πλαγιά με ακανθώδεις κι άλλους χαμηλούς θάμνους, που έφθανε μέχρι τις θέσεις της ενέδρας, στην χαράδρα **50-100** ποδών πάνω από την κοίτη του ποταμού.

" Η ομάδα που ερεύνησε την περιοχή εκ των υστέρων χρειάστηκε περίπου δέκα λεπτά για να φθάσει στις θέσεις της ενέδρας χωρίς να βάλλεται.

" Η πλησιέστερη (αριστερά) πλευρά του δρόμου ήταν απότομη, μάλλον γυμνή κατωφέρεια που ανερχόταν από το δρόμο **250** πόδια, με μερικά σκόρπια πεύκα κατά διαστήματα.

" Οι κύριες θέσεις ήσαν οκτώ, από τις οποίες η πλέον χαμηλή (έναντι αριστερά) δεν φαινόταν να είχε χρησιμοποιηθεί. Δυο άλλες θέσεις φαίνεται κατασκευάστηκαν για δυο άνδρες η κάθε μια. Όλες ήσαν καλώς κατασκευασμένες. Πέτρες και χώμα ανασκάφτηκαν για να σχηματίσουν θέσεις βολής μπροστά δε κτίστηκαν πέτρες με σχισμές για τα όπλα. Όλα καμουφλαρισμένα με κομμένα κλαδιά πεύκων και τοπική βλάστηση.

" Στο πίσω μέρος υπήρχε ένας (ίσως δυο) τρομοκράτες άγνωστοι στους άνδρες στους οποίους στήθηκε η ενέδρα, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της δράσεως έρριπταν χειροβομβίδες από απόσταση περίπου **30** υαρδών. Οι άνδρες αναφέρουν ότι πυροβολήθηκαν επίσης από εδώ με Στεν, αλλά δεν ανευρέθησαν κενοί κάλυκες.

" Στην περιοχή αργότερα ανευρέθη χειροβομβίδα, σωλήνας με γόμωση και καψύλιο.

" Οι θέσεις των τρομοκρατών κατασκευάστηκαν (κρίνοντας από τις άδειες κονσέρβες κλπ) δυο μέρες πριν. Κάθε θέση τρομοκράτη περιείχε αρκετή τροφή για, τουλάχιστον, άλλες **24** ώρες.

Η ΕΝΕΔΡΑ

" Το πρώτο και δεύτερο όχημα απείχαν περίπου **40** υάρδες. Το τρίτο όχημα **70** υάρδες πίσω από το δεύτερο. Η μέγιστη ορατότητα μεταξύ των οχημάτων στο ελυσσόμενο αυτό μέρος του δρόμου ήταν μεταξύ **30-100** υάρδες στα περισσότερα μέρη.

" Το πρώτο όχημα υπέστη βαρύ καταιγιισμό από πυρά αυτομάτου, όταν έστριβε τη γωνία του δρόμου προς τη μικρή ευθεία. Ο οδηγός πληγώθηκε και το όχημα σταμάτησε. Αμέσως οι επιβαίνοντες πήραν θέσεις γύρω από το όχημα κι ανταπέδωσαν το πυρ.

" Οι επιβαίνοντες στο δεύτερο όχημα άκουσαν τους πυροβολισμούς όταν περνούσαν τη στροφή, είδαν το πρώτο όχημα σταμάτησαν, πήραν θέσεις και ανταπέδωσαν το πυρ. Μέχρις ότου σταματήσει το όχημα είχε εισέλθει στη φονική ζώνη των τρομοκρατών.

" Το τρίτο όχημα πέρασε τη φονική ζώνη, έστριψε στην επομένη στροφή και σταμάτησε. Εκείνη την ώρα δεν έγινε αντιληπτόν ότι η θέση του **LMC** των τρομοκρατών κάλυπτε αυτό το μέρος του δρόμου. Οι επιβαίνοντες στο αυτοκίνητο κατήλθαν κι ανταπέδωσαν το πυρ με όλμο δύο ιντζών και με τα προσωπικά τους όπλα.

" Η Ομάδα που ανταπέδιδε το πυρ μπόρεσε να διαπιστώσει τις θέσεις του **LMC** και του Στεν των τρομοκρατών αρκετά γρήγορα, οι άλλες όμως θέσεις δεν εντοπίστηκαν μέχρις ότου οι τρομοκράτες άρχισαν να αποσύρονται.

" Με εξαίρεση το **LMC** όλα τα όπλα των τρομοκρατών ήσαν κρυμμένα και πυροβολούσαν μόνο από τις σχισμές. Ο πυροβολητής του **LMC** ήταν εν μέρει κρυμμένος πίσω από πέτρες.

" Η δράση διήρκεσε **15-20** λεπτά οι δε τρομοκράτες κατόπιν απεσύρθησαν στην κοιλάδα πέραν της χαράδρας.

" Απομακρύνθηκαν ένας- ένας κι οι πυροβολισμοί συνεχίζονταν μέχρις ότου η θέση εγκαταλειπόταν οριστικά.

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

" Αν και ο επικεφαλής αξιωματικός συζήτησε το ζήτημα καταδίωξης από την ομάδα που έπεσε στην ενέδρα, αυτό ήταν εντελώς εκτός συζητήσεως εξ αιτίας:

α. Των θυμάτων.

β. Της φύσεως του χώρου.

γ. Της έλλειψης πυρομαχικών λόγω παράτασης της μάχης.

" Το εκκαθαριστικό απόσπασμα έφθασε επί τόπου **45** λεπτά μετά την ενέδρα, αλλά δεν είχε επιτυχία.

" Η ενέδρα αυτή είναι η πρώτη κατά την οποία οι αντάρτες παρέμειναν να ανταλλάσουν πυρά μετά την αρχική τους επίθεση. Συνήθως η ακολουθούμενη τακτική των ανδρών, είναι "κτύπα και φύγε". Η

επιδεξιότητα στην εκλογή θέσεως και εκτελέσεως ενεδρών διαφέρει σημαντικά από μέρος σε μέρος, ανάλογα με την ικανότητα και τη δυναμικότητα της ομάδας που την εκτελεί.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΝΕΔΡΑΣ

" Στην περίπτωση αυτή οι θέσεις της ενέδρας επελέγησαν κι απεκρύβησαν με μεγάλη πείρα. Από τα ίχνη που είχαν εναπομείνει φαίνεται ότι οι τρομοκράτες παρέμειναν εκεί ενεδρεύοντες στις θέσεις τους για δυο ημέρες, κατά πάσαν πιθανότητα, αναμένοντες να παρουσιασθεί στόχος άξιος λόγου.

" Ακόμη όταν ανοίχθηκε πυρ απ όλες τις θέσεις, μόνο δυο από τις θέσεις αυτές εντοπίστηκαν απ όλη την ομάδα που ανταπέδιδε πυρ, αν και η δράση διήρκεσε περίπου 20 λεπτά.

" 10-12 τρομοκράτες πήραν μέρος στην ενέδρα αυτή, χρησιμοποίησαν **LMC**, Στεν, Τόμσον, **SMSS** και ιταλικά αυτόματα όπλα.

" Προετοιμάστηκαν 8 θέσεις από τις οποίες 7 οριστικά επανδρώθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν. Από το βάρος της δύναμews πυρός είναι φανερόν ότι σκοπός ήταν η εκμηδένιση της φάλαγγας αυτοκινητοπομπής. Ο σκοπός αυτός απεφεύχθη μόνο με την ανταπόδοση του πυρός από δύο όλμους, αυτομάτων όπλων και τυφεκίων.

" Εξ αιτίας της φύσεως του εδάφους, μεταξύ των θέσεων των τρομοκρατών και του δρόμου, κατέστη αδύνατο στους συνοδούς της φάλαγγας να κάμουν άμεση επίθεση, διότι το έδαφος δεν ήταν καθόλου υποβοηθητικό για τις δυνάμεις ασφαλείας.

" Η θέση περιπλέχθηκε περισσότερο από το τρίτο όχημα της φάλαγγας που προχώρησε περνώντας τα πρώτα δυο και σταματώντας στην καμπή, όπου νομιζόταν "νεκρή ζώνη".

" Στην πραγματικότητα το **LMC** των τρομοκρατών τοποθετήθηκε για να καλύπτει εκείνο το μέρος του δρόμου κι έτσι τα τρία οχήματα βρίσκονταν υπό άμεση βολή.

" Η δράση αυτή δεικνύει τη δυσκολία των οχημάτων συνοδείας να γνωρίζουν τι συμβαίνει στα οχήματα που προηγούνται".